

Bruksela, 7 czerwca 2024 r.
(OR. en)

10550/24

SOC 412
EMPL 236
ECOFIN 621

NOTA

Od: Sekretariat Generalny Rady
Do: Komitet Stałych Przedstawicieli / Rada
Dotyczy: Projekt konkluzji Rady w sprawie adekwatności emerytur
– *Zatwierdzenie*

1. Delegacje otrzymują w załączeniu projekt konkluzji Rady w sprawie adekwatności emerytur, przygotowany przez Komitet Ochrony Socjalnej.
2. Konkluzje opierają się na sprawozdaniu na temat adekwatności emerytur (2024) opracowanym przez Komitet Ochrony Socjalnej i Komisję Europejską Służą one także zatwierdzeniu kluczowych wniosków z tego sprawozdania.
3. Projekt konkluzji był omawiany na forum Komitetu Ochrony Socjalnej oraz na jednym z posiedzeń Grupy Roboczej do Spraw Społecznych. W wyniku nieformalnych konsultacji pisemnych grupa robocza osiągnęła porozumienie w sprawie konkluzji w wersji przedstawionej w załączniku do niniejszej noty.

4. Komitet proszony jest o:

- potwierdzenie porozumienia osiągniętego w sprawie projektu konkluzji w wersji przedstawionej w załączniku; oraz
- przekazanie załączonego projektu konkluzji do zatwierdzenia przez Radę (EPSCO) w dniu 20 czerwca 2024 r.

Projekt konkluzji Rady

Adekwatność emerytur

1. UZNAJĄC, że prawo do adekwatnych świadczeń emerytalnych i rent, proklamowane w Europejskim filarze praw socjalnych, jest jednym z kluczowych elementów składowych Europy socjalnej i ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia wyznaczonego na 2030 r. celu dotyczącego ograniczenia ubóstwa.
2. DOSTRZEGAJĄC, że w miarę jak w nadchodzących dziesięcioleciach odsetek osób starszych w naszym społeczeństwie będzie wzrastał, zapewnienie adekwatności emerytur będzie stanowiło wyzwanie, ale będzie też kluczowe dla wspierania dobrobytu ludności.
3. PRZYPOMINAJĄC o tym, że Unia Europejska wspiera krajowe wysiłki na rzecz zapewnienia adekwatnych dochodów osób starszych, w tym poprzez ułatwianie wymiany doświadczeń, monitorowania i oceny, oraz że sprawozdania na temat adekwatności emerytur przygotowane przez Komitet Ochrony Socjalnej i Komisję należą do kluczowych narzędzi analitycznych w tym zakresie.
4. DOSTRZEGAJĄC znaczenie całościowego podejścia politycznego oraz ścisłego koordynowania analizy dotyczącej stabilności wydatków związanych ze starzeniem się społeczeństwa i odnoszącej się do adekwatności emerytur i opieki długoterminowej.

RADA UNII EUROPEJSKIEJ

5. ZATWIERDZA kluczowe wnioski ze sprawozdania na temat adekwatności emerytur (2024) przygotowanego przez Komitet Ochrony Socjalnej (i jego grupę roboczą ds. adekwatności emerytur) i Komisję.

6. ZWRACA UWAGĘ na główne ustalenia zawarte w sprawozdaniu na temat adekwatności emerytur (2024):

- a) Zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym osób starszych nadal rośnie – co wynika ze względnego ubóstwa dochodowego – i jest wyższe wśród osób w bardzo zaawansowanym wieku, w szczególności w przypadku kobiet. Przy znacznych różnicach utrzymujących się między poszczególnymi krajami ponad jedna piąta starszych Europejczyków jest zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Dochód osób starszych utrzymuje się średnio na poziomie poniżej 90 % dochodu ludności w wieku produkcyjnym. Wzrost średniego trwania życia spowalnia – przeciętnie Europejczyk może obecnie oczekiwać 21 lat życia na emeryturze. Wraz z wiekiem wzrasta zazwyczaj zapotrzebowanie na opiekę zdrowotną i opiekę długoterminową i wiąże się to z większym zagrożeniem ubóstwem.
- b) Większość osób starszych to kobiety, co sprawia, że zróżnicowanie sytuacji kobiet i mężczyzn wśród osób starszych jest szczególnym wyzwaniem społecznym. Chociaż różnica między średnimi emeryturami mężczyzn i kobiet nadal się zmniejsza, utrzymujące się różnice w sytuacji kobiet i mężczyzn, jeśli chodzi o ubóstwo osób starszych, wysokość emerytur i zakres świadczeń emerytalnych, wskazują na utrzymywanie się nierówności kumulujących się w ciągu życia zawodowego. Mniejsza wiedza finansowa należy do czynników, które mogą utrudniać kobietom planowanie emerytalne. Także okres życia w złym stanie zdrowia jest dłuższy w przypadku kobiet niż w przypadku mężczyzn; ponadto kobiety częściej potrzebują opieki, a jednocześnie ich dochody są niższe.
- c) Mimo że pandemia COVID-19 i wzrost kosztów utrzymania spowodowany rosyjską wojną napastniczą przeciwko Ukrainie stanowiły poważne wyzwanie pod względem poziomu życia, europejskie systemy emerytalne i środki antykryzysowe pomogły złagodzić ich wpływ na adekwatność emerytur. Jednocześnie utrzymał się ogólny trend reform ukierunkowany na wzmacnianie mechanizmów adekwatności. Indeksacja emerytur to jeden z głównych środków z zakresu polityki chroniących emerytów przed erozją dochodu.

- d) Przewiduje się, że w ciągu najbliższych czterech dekad w większości państw członkowskich stopy zastąpienia emerytur będą się zmniejszać. Systemy emerytalne i opodatkowanie mają wpływ na poziom i (ponowny) podział dochodów emerytalnych oraz na przyszłą ewolucję adekwatności, jednak jednym z kluczowych czynników wpływających na obecne i przyszłe świadczenia emerytalne pozostaje wiek emerytalny. Systemy emerytalne w różny sposób traktują przerwy w karierze zawodowej – oferują stosunkowo dobrą ochronę w przypadku przerw na opiekę nad dziećmi, natomiast w sposób mniej spójny zaliczają do wysługi emerytalnej okresy bezrobocia i opieki długoterminowej.
- e) Nierówności społeczno-ekonomiczne w zakresie średniego trwania życia stanowią wyzwanie dla polityk emerytalnych – może być konieczne dostosowanie ścieżek przechodzenia na emeryturę do różnych profili zawodowych, aby zapobiec tworzeniu się nierówności. Sposób, w jaki nierówności dochodów z pracy przekładają się na nierówności emerytalne, zależy w dużej mierze od progresywności systemu emerytalnego. Systemy emerytalne zapewniają ochronę osobom potrzebującym, ale nadal istnieją luki. Przewiduje się, że emerytury dla osób samozatrudnionych będą średnio o jedną trzecią niższe niż emerytury pracowników zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy o podobnej karierze zawodowej między innymi ze względu na różnice w zasadach i średnich zarobkach.

7. ZWRACA UWAGĘ na rolę adekwatnych dochodów osób starszych w zapewnianiu konwergencji społecznej, promowaniu zrównoważonego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu oraz we wzmacnianiu odporności gospodarczej i społecznej.
8. Z ZADOWOLENIEM PRZYJMUJE środki podjęte w celu ochrony emerytów, w szczególności tych o niskich dochodach, przed rosnącymi kosztami utrzymania, a także reformy wprowadzone w wielu państwach członkowskich w celu zwiększenia adekwatności emerytur, a jednocześnie ODNOTOWUJE, że nadal istnieją wyzwania związane z zapewnieniem adekwatności obecnie i w przyszłości.

9. POTWIERDZA potrzebę prowadzenia dalszych reform w celu wspierania adekwatności emerytur w długowiecznym społeczeństwie, w tym poprzez zwiększenie uczestnictwa w rynku pracy, poprawę dostępu wszystkich osób do systemów ochrony socjalnej i składek na nie oraz zwiększenie dostępu do wysokiej jakości i przystępnej cenowo opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej. **PODKREŚLA** znaczenie takich reform, w tym w ramach europejskiego semestru oraz Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności.
10. **KŁADZIE NACISK** na to, że adekwatność emerytur i stabilność fiskalna systemów emerytalnych to nierozzerwalnie ze sobą powiązane cele polityczne, dlatego konieczna jest zintegrowana reakcja na wyzwanie związane ze starzeniem się społeczeństwa. **ZWRACA UWAGĘ** na komplementarność analizy przedstawionej w tym względzie w sprawozdaniu na temat adekwatności emerytur i w sprawozdaniu na temat starzenia się społeczeństwa. **PODKREŚLA**, że dłuższe życie zawodowe, wspierane politykami promującymi aktywne starzenie się w dobrym zdrowiu oraz pozytywnymi zachętami i większą elastycznością ścieżek przechodzenia na emeryturę odzwierciedlających różnorodność karier zawodowych, a także wysoki udział kobiet i mężczyzn w rynku pracy to czynniki kluczowe dla utrzymania adekwatnych i stabilnych emerytur w długowiecznym społeczeństwie.
11. **Z ZADOWOLENIEM PRZYJMUJE** fakt, że w sprawozdaniu na temat adekwatności emerytur skoncentrowano się na różnicach w sytuacji kobiet i mężczyzn wśród osób starszych. **APELUJE** do Komitetu Ochrony Socjalnej i Komisji, by kontynuowały i dalej rozwijały tę analizę w przyszłych sprawozdaniach. **KŁADZIE NACISK** na znaczenie wiarygodnych i aktualnych wskaźników służących do monitorowania różnic w sytuacji kobiet i mężczyzn, jeśli chodzi o wysokość emerytur i zakres świadczeń emerytalnych, na które to znaczenie zwrócono uwagę podczas brukselskiej konferencji wysokiego szczebla na temat luki emerytalnej ze względu na płeć i adekwatności emerytur¹.

¹ Sprawozdanie z konferencji wysokiego szczebla na temat luki emerytalnej ze względu na płeć i adekwatności emerytur, 8 lutego 2024 r., Bruksela.

12. ODNOTOWUJE znaczenie perspektywicznej analizy adekwatności emerytur i dochodów osób starszych, w tym aspektów dystrybucyjnych. APELUJE do Komisji i państw członkowskich, by opracowały i stosowały narzędzia modelowania ułatwiające prognozy przyszłej adekwatności i służące ocenie wpływu reform.
13. KŁADZIE NACISK na to, że emerytury należy rozpatrywać w powiązaniu z innymi obszarami polityki, które mają na celu wspieranie poziomu życia osób starszych, w szczególności w powiązaniu z opieką długoterminową. Z ZADOWOLENIEM PRZYJMUJE fakt, że w sprawozdaniu na temat adekwatności emerytur uwzględniono interakcje między świadczeniami emerytalnymi a usługami opieki długoterminowej.
14. ZWRACA SIĘ do Komitetu Ochrony Socjalnej i Komisji o kontynuowanie prac dotyczących adekwatności emerytur i opieki długoterminowej oraz o przedstawienie sprawozdania w 2027 r.
